

Notiser.

Nordisk nationaløkonomisk Møde. — Religion og Livsstilling.

Nordisk nationaløkonomisk Møde
i København, 1888.

Bestyrelsen for Nationaløkonomisk Forening i København har sat sig i Forbindelse med Bestyrelserne for de nationaløkonomiske Foreninger i Stockholm og Kristiania i det Øjemed at faa et almindeligt skandinavisk nationaløkonomisk Møde sammenkaldt i København i tilstudenæ Sommer. Der har overalt vist sig megen Sympathi for denne Tanke, og Mødet vil blive afholdt mellem d. 20. Juni og d. 12. Juli. I dette Tidsrum ville ogsaa andre, mere specielle økonomiske Møder blive afholdte, og for Afholdelsen af det nationaløkonomiske Møde vil der da blive valgt Dage, der, saavidt muligt, ligge bekvemt ogsaa for Deltagerne i disse Møder.

Nøjere Meddelelser vedrørende det nationaløkonomiske Møde ville blive givne gennem nærværende Tidsskrift.

Da der paa det nordiske nationaløkonomiske Møde i Sommer vil blive forhandlet flere vigtige økonomiske Spørgsmaal, vil der næppe i indeværende Vinter blive holdt flere Sammenkomster i Nationaløkonomisk Forening.

Religion og Livsstilling.

I det af Direktøren for det sachsiske Statistiske Bureau, Gehejmerraad Dr. V. Böhmert udgivne »Zeitschrift

des k. sächsischen statistischen Bureaus«, Aargang 1887, har Regeringsraad Dr. A. von Studnitz offentliggjort en statistisk Undersøgelse under Titlen »Religion und Beruf«, af hvilken vi her meddeler nogle Hovedpunkter.

Medens vel omtrent ethvert Religionssamfund erkender, at Arbejde bringer Velsignelse og at enhver Livsstilling, der er nyttig for Samfundet, i og for sig er hæderlig, saa ses det dog overalt, at Tilhængerne af de forskellige Religioner foretrækker visse Arbejder og kun med ringe Tilbøjelighed helliger sig andre. Dette har aabenbart sin Grund deri, at, med mange Undtagelser og i Tidernes Løb mere og mere udvisket, Religions-Forskelligheder i tidligere Tider gik Haand i Haand med Race-Forskelligheder eller i alt Fald med Forskelligheder i den sociale Stilling.

Ved Folketællingen d. 1. Decbr. 1885 taltes i Kongeriget Sachsen, 3,2 Mill. Indb., hvoraf 96,3 pCt. Evangelisk-Lutherske, 2,7 pCt. Romersk-Katholske, 0,24 pCt. Jøder og 0,7 pCt. Tilhængere af andre Bekendelser. I Sammenligning med tidligere Tider er Jøderne, Katholikerne og de andre Dissenter tagne til procentvis, Lutheranerne derimod forholdsvis tagne af. Ved Folketællingen i nedennævnte Aar var nemlig Forholdene saaledes:

Aar	Evang.-Luther. pCt.	Rom.-Kathol. pCt.	Jøder pCt.	Andre pCt.
1858	97,80	1,82	0,07	0,31
1861	97,76	1,85	0,07	0,31
1864	97,55	2,03	0,08	0,34
1867	97,45	2,12	0,07	0,34
1871	97,18	2,19	0,13	0,50
1875	96,51	2,65	0,19	0,64
1880	96,75	2,45	0,22	0,58
1885	96,31	2,73	0,21	0,72

De absolute Tal var

Aar	Evang.-Luther.	Rom.-Kath.	Jøder	Andre	Tilsammen
1858	2.076,000	39,000	1.400	6.500	2.123.000
1885	3.065,000	87,000	7,800	22.700	3.182.000

Undersøgelsen hviler forevrigt paa det Materiale, der indvandttes ved den saakaldte »Berufszählung« af 5. Juni 1882. Denne omfattede imidlertid ikke hele Befolkningen, men kun de »im Hauptberuf erwerbstätigen Personen«, derunder medregnet Tjenestetyender og »Selbstständige ohne Beruf«. For de enten slet ikke eller kun »nebensächlich« erhvervende Familjemedlemmer oplystes Religionsforholdet enten ikke eller Oplysningerne blev ikke bearbejdede. Derfor lader en Sammenligning med de ovenmeddelte Tal sig ikke anstille. Endvidere blev ved Erhvervstællingen de Evangelisk-Lutherske slaaede sammen med Gammel-lutheranerne og Reformerte under Fællesbenævnelsen »Evangeliske«. Ved Erhvervstællingen taltes saaledes 1,4 Mill. erhvervende Personer, hvoraf 1,346 Mill. Evangeliske (96,06 pCt.), 47,000 Rom. Katholiker (3,37 pCt.), 3016 Jøder (0,22 pCt.) og henved 5000 Andre (0,35 pCt.).

I det Følgende holder vi os udelukkende til de Evangeliske, Katholikerne og Jøderne, og ser bort fra Tilhængerne af andre Konfessioner og fra Personer, hvis Religionsforhold ikke er oplyst.

Af 100 erhvervende Evangeliske, Katholiker og Jøder faldt den 5. Juni 1882 paa

	Evangeliske	Katholiker	Jøder
Landbrug (og Fiskeri)	21,23	14,23	0,13
Industri og Bjergværk	51,51	59,10	19,03
Handel.....	5,14	4,37	51,46
Transportind. og Beværtningsnæring	4,14	3,03	1,03
Stats- og Kommunaltjeneste og s.k. liberale Virks.	4,77	5,30	6,03
Selvstændige m. Fl. uden Stilling..	6,06	5,59	19,09
Tyende.....	6,55	7,42	1,73

Vi undlader at angive Forholdstallene for den hele erhvervende Befolkning: disse Forholdstal er nemlig, som man vil forstaa, paa det Nærmeste lig Forholdstallene for den første Gruppe, den store Gruppe Evangeliske.

Af Jøderne arbejder altsaa over Halvdelen i Handlen.

Derimod indlader de sig saa godt som slet ikke paa Landbrug, og i Tyendeforhold staar de langt sjeldnere end de Kristne. Medens, som sagt, over Halvdelen af Jøderne driver Handel, befatter af den kristne Befolkning kun en Tyvendedel sig med dette Erhverv. For den kristne Befolkning i Sachsen er Industrien Hovederhvervet. At Katholikerne er interesserede med et større Forholdstal i Industrien end de Evangeliske, skyldes Indvandring af katholske Arbejdere, böhmiske Glaspustere, rhinske Jernværksarbejdere, italienske Murere, Jernbanearbejdere osv.

Den Undersøgelse, hvoraf vi her meddeler nogle Hovedpunkter, opløser de ovennævnte Hovedgrupper af Erhverv i deres enkelte Bestanddele. Pladsen forbyder her at meddele meget deraf; et enkelt Exempel skal dog gives: Handelsnæringen opløses saaledes.

Af 100 erhvervende Evangeliske, Katholiker og Jøder arbejdede i

	Evangeliske	Katholiker	Jøder
Vare- og Produkthandel	3,68	3,03	35,74
Penge- og Kredithandel	0,14	0,10	3,08
Bog- og Kunsthandel	0,28	0,29	1,09
Anden Handelsnæring	0,98	0,89	11,11
Forsikringsnæring	0,08	0,08	0,13

I Vare- og Produkthandlen arbejdede forholdsvis ti Gange flere Jøder end Kristne, i Penge- og Kredithandlen endog to og tyve Gange flere.

Med Journalistik, Literatur og Musik befattede af Jøderne 1,72, af den hele Befolkning kun 0,35 pCt. sig.

I Industrien arbejder Jøderne i det Hele langt mindre end de Kristne. Der er dog ét Fag, hvor de forholdsvis spiller en større Rolle. Af Jøderne var nemlig 9,18 pCt. beskæftigede med »Bekleidungs- und Reinigungsgewerbe«, af den samlede Befolkning kun 8,8 pCt. Forklaringen søges deri, at adskillige jødiske Ekviperingshandlere angive sig som Forfærdigere af Klæder eller maaske ogsaa faktisk tildels er gaaede over til at blive det.

En Tabel fordeler den erhvervende Befolkning som »Selvstændige« og »Uselvstændige« mellem de forskellige Fag. Hovedresultatet var, at af de Evangeliske var 37 pCt. Selvstændige, 63 pCt. Uselvstændige. Ugunstigere stillede Forholdet sig, som man kan tænke, for Katholikerne: knap 30 pCt. Selvstændige, lidt over 70 pCt. Uselvstændige. Men af Jøderne var 69 pCt. Selvstændige og kun 31 pCt. Uselvstændige.

Et Par Tabeller, der behandler Erhvervsforholdene specielt for Sachsens tre største Byer, Dresden, Leipzig og Chemnitz, maa vi forbigaa; derimod hidsætter vi et Par Notitser vedrørende Preussen og Bayern. Af 100 erhvervende Personer faldt i Preussen, Bayern og Sachsen paa

	Preussen	Bayern	Sachsen
Landbrug (og Fiskeri)	40,06	53,35	20,90
Industri og Bjergværk	31,16	22,30	51,70
Handel	4,23	3,98	5,22
Transp.ind. og Beværtning.....	3,55	3,02	4,12
Stats- og Kommune-tjeneste og liberal Virksomhed.....	5,02	4,32	4,80
Selvstændige m. Fl. uden Stilling....	6,03	9,73	6,69
Tyende	9,05	4,20	6,57

Medens altsaa i Sachsen Industrien sysselsætter over Halvdelen og Landbruget kun en Femtedel af Befolkningen, er Forholdet netop det omvendte i Bayern.

Af 100 erhvervende Evangeliske, Katholiker og Jøder faldt i Preussen paa

	Evangeliske	Katholiker	Jøder
Landbrug.....	38,87	43,77	1,25
Industri.....	30,94	31,92	20,81
Handel.....	3,09	2,05	53,95
Transp.industri og Beværtning.....	3,94	2,83	3,07
Stats- og Kommune-tj. og liberal Virksomhed.....	5,14	4,22	4,63
Selvstændige m. Fl. uden Stilling..	6,41	5,01	13,09
Tyende.....	10,41	9,30	3,20

Og i Bayern

	Evangeliske	Katholiker	Jøder
Landbrug.....	47,008	55,008	9,000
Industri.....	27,078	20,040	11,000
Handel.....	3,000	2,000	51,000
Transportindustri.....	2,000	3,000	0,000
Stats- og Kommune-tj. og liberal Virksomhed.....	4,000	4,000	4,000
Selvstændige uden Stilling.....	9,000	9,000	19,000
Tyende.....	4,000	4,000	3,000

I alle tre Stater helliger altsaa over Halvdelen af Jøderne sig Handlen, medens i Bayern og Preussen kun 3 à 4 pCt. af de Evangeliske, ja endog kun 2½ à 3 pCt. af Katholikerne befatter sig med Handel. I alle tre Stater staar kun faa Jøder i Tyendeforhold, og kun i Bayern og lidt i Preussen indlader de sig paa Landbrug.

De absolute Tal er

I Preussen

	Evangeliske	Katholiker	Jøder
Landbrug.....	2,961,000	1,723,000	1,708
Industri.....	2,357,000	1,257,000	29,000
Handel.....	304,000	116,000	74,000
Transp.industri.....	300,000	111,000	4,200
Embedsm. og liber. Virks.....	414,000	166,000	6,400
Selvst. uden Stilling.....	488,000	197,000	18,000
Tyende.....	794,000	366,000	4,400
Tils.	7,619,000	3,936,000	137,000

I Bayern

	Evangeliske	Katholiker	Jøder
Landbrug.....	352,000	1,150,000	2,005
Industri.....	207,000	420,000	2,428
Handel.....	25,000	51,000	11,000
Transp.industri.....	21,000	64,000	127
Embedsm. og liber. Virks.....	34,000	87,000	862
Selvst. uden Stilling.....	72,000	198,000	4,000
Tyende.....	33,000	85,000	748
Tils.	744,000	2,054,000	21,400

I Sachsen

	Evangeliske	Katholiker	Jøder
Landbrug.....	286,000	6,700	4
Industri.....	693,000	28 000	592
Handel.....	69,000	2,100	1,552
Transp.industri.....	56,000	1 900	31
Embedsm. og liber. Virks.	64,000	2,500	182
Selvst. uden Stilling	90,000	2 600	603
Tyende.....	88,000	3,500	52
Tils.	1,346,000	47,200	3,016

Gruppen »Tyende« bestaar af to Underafdelinger, der her er slaaede sammen, da de i Virkeligheden flyder over i hinanden, nemlig 1) »häusliche Dienstleistung und Lohnarbeit wechselnder Art« og 2) »im Haushalt ihrer Herrschaft wohnende häusliche Dienstboten«. Den sidste Afdeling er i Almindelighed 3 à 4 Gange talrigere end den første.

Ny Literatur.

Th. Green, danske Fonds og Aktier samt de paa Københavns Børs noterede udenlandske Effekter. 1887. Supplement til Udgaven af 1883. København. Forlagt af Universitetsboghandler G. E. C. Gad. (184 og 31 Sider.)

Ved denne Bog er Udgaven af 1883 bragt à jour, hvorhos adskillige Tilføjelser er gjorte. Den er selstændig brugbar; men ønsker man ved Siden af den at have Udgaven af 1883, saa kan Købere af Supplementet faa Udgaven af 1883 for halv Pris. Supplementet udviser ligeoverfor Udgaven af 1883 betydelige Forandringer i Fonds og Aktier: mange Obligationer er blevne konverterede i de sidste Aar; endel indfriede, og adskillige ny er komne til. Nogle Aktieselskaber er gaaede ind, men langt flere er komne til: Supplement omhandler 231 Aktieselskaber mod 180 i 1883. — I Nationaløkonomisk Tidsskrift 1883 og